

## הלכות קידוש החודש פרק א

### סיכום השיעור

סיכום פון דער לערן-סעסיע — הלכות קידוש החודש, רמב"ם

---

הקדמה: מקום הלכות קידוש החודש אין סדר הרמב"ם

דער רמב"ם שטעלט הלכות קידוש החודש פאר אלע אנדערע הלכות פון מועדים.

**פשט:** די מצוה פון קידוש החודש (מצוה קנ"ג אין מנין המצוות) איז די יסוד פאר אלע ימים טובים, ווייל אן קביעת החודש קען מען נישט וויסן ווען ס'איז יום טוב. דערפאר שטעלט דער רמב"ם עס פאר אלע אנדערע מועדים.

חידושים און הסברים:

- דער מגיד משנה'ס תירוץ פארוואס קידוש החודש קומט ערשט: אלע אנדערע מצוות זענען נוגע פאר יעדן איינעם, אבער קידוש החודש איז למעשה נוגע נאר פאר בית דין. דערפאר לייגט דער רמב"ם קודם זאכן וואס יעדער איינער דארף וויסן, און ערשט דערנאך קידוש החודש.

- אינטערעסאנטע סמיכות אין מנין המצוות: אין הקדמה למשנה תורה קומט מצוה קנ"ג (קידוש החודש) גלייך נאך מצוות קמ"ט-קנ"ב וואס זענען "לבדוק" סימני בהמה, עוף, חגב, און דגים. לויט דער שיטה אז די מצוה פון קידוש החודש כולל א חיוב צו וויסן (אסטראנאמיע/חשבונות), איז דא אן אינטערעסאנטע קשר צו די פריערדיגע מצוות וואס אויך פאדערן ידיעה/בדיקה כדי צו קענען מקיים זיין מצוות.

- סדר דאורייתא פאר דרבנן: מ'קען פארשטיין אז דער רמב"ם לייגט קידוש החודש פאר הלכות מגילה וחנוכה ווייל ער וויל קודם ענדיגן מיט אלע דאורייתא-מצוות פון מועדים, און ערשט דערנאך גיין צו דרבנן.

---

מצות עשה פון קידוש החודש — וואס איז די מצוה?

דער רמב"ם אין ספר המצוות זאגט: "מצוה לדין... לחשב ולידע ולקבוע." אין די קורצע ליסט: "לחשב לידע ולכוון."

**פשט:** די מצוה איז צו וויסן ווען ס'איז ראש חודש און דורך דעם קובע זיין דעם חודש.

חידושים און הסברים:

- חקירה אין דער מצוה'ס מהות: יעדע מאל שרייבט דער רמב"ם עס אביסל אנדערש — אין ספר המצוות, אין מנין המצוות, און אין די הלכות אליין — דער לשון איז נישט אידענטיש. דאס ברענגט ארויס א חקירה: איז די מצוה צו וויסן (ידיעה), צו קובע זיין (קביעה), אדער ביידע צוזאמען — צו וויסן און דורך דעם קובע זיין?

- ווער איז מחויב? אין ספר המצוות זאגט דער רמב"ם אז די מצוה איז "אלא בבית דין" — נאר בית דין. אבער אין די קורצע ליסט פון מצוות מאכט ער נישט קיין חילוק ווער איז מחויב.

- דער בה"ג און דער רמב"ן וועגן לערנען אסטראנאמיע: דער בה"ג ברענגט דעם פסוק "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים." דער רמב"ן מיינט אז דער בה"ג רעדט פון אן עקסטרע מצוה צו לערנען אסטראנאמיע (נישט בלויז קידוש החודש). אבער דער רמב"ן אליין זאגט: ניין, דער בה"ג מיינט די מצוה פון קידוש החודש גופא.

- דער רמב"ם'ס תשובה (שו"ת ק"ג): איינער האט געפרעגט דעם רמב"ם וואס איז דער תועלת פון וויסן די חשבונות. דער רמב"ם האט געענטפערט מיט דעם חז"ל: "הסתכל במעשיו שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם." עס איז א שאלה צי דער פרעגער האט געפרעגט ספעציפיש אויף הלכות קידוש החודש אדער אויף אסטראנאמיע בכלל.

- [דיגרעסיע: צוריקקומען צו ראיא] דער רמב"ם הויבט אן אז מ'וועט רעדן וועגן חשבונות, אבער ער באטאנט אז די חשבונות זענען נאר ביז ס'וועט זיין צוריק א בית דין הגדול אין ירושלים — דעמאלט וועט מען צוריקגיין צו קידוש על פי ראיא. דאס איז אינטערעסאנט ווייל ראיא וועט דעמאלט זיין א "טעכנישע" זאך — מ'ווייסט שוין פון חשבון ווען דער מולד איז, אבער מ'דארף אלץ עדות.

---

הלכה א: חדשי השנה הם חדשי הלבנה

"חדשי השנה הם חדשי הלבנה, שנאמר עולת חודש בחדשו לחדשי השנה, ונאמר החודש הזה לכם ראש חדשים. כך אמרו חכמים: הראהו הקב"ה למשה במראה הנבואה דמות לבנה, ואמר לו כזה ראה וקדש."

**פשט:** די חדשים פון דער תורה זענען לבנה-חדשים (לונאר), נישט חמה-חדשים (סאלאר). דער אייבערשטער האט משה'ן געוויזן א דמות לבנה אין נבואה און געזאגט "כזה ראה וקדש."

חידושים און הסברים:

(א) וואס ברענגען די צוויי פסוקים?

דער ערשטער פסוק ("עולת חודש בחדשו לחדשי השנה" — במדבר כח:יד) באווייזט אז "חדשי השנה" איז א לשון פון תורה. דער צווייטער פסוק ("החודש הזה לכם") מיט דעם ווארט "הזה" — ווי חז"ל דרשנ'ען אויף אנדערע ערטער (שקל, מנורה) אז "זה" מיינט הקב"ה האט אים געוויזן — ברענגט אריין אז הקב"ה האט משה'ן געוויזן א דמות לבנה.

(ב) דער מקור אז "חודש" גייט לויט די לבנה — דער כפתור ופרח און דער רמב"ן

דער כפתור ופרח ברענגט א שטיקל רמב"ם וואס באנוצט דעם פסוק "עולת חדש בחדשו לחדשי השנה" אלס א ראיא אז חדשים גייען לויט די לבנה. דער רמב"ן איז מסביר: "נתחיינו למנות חדשינו בחדש אשר יתברך בו החידוש, ואין זה אלא ללבנה" — מיר זענען מחויב צו ציילן אונזערע חדשים לויט דעם חודש וואו מ'זעט א התחדשות, און דאס קען נאר זיין די לבנה.

(ג) דער יסוד פון דער ראיא — "התחדשות" קען נאר זיין ביי דער לבנה

ביי דער זון איז נישטא קיין זיכטבארע "התחדשות" — מ'זעט נישט קיין שינוי אין דער זון פון חודש צו חודש. אפילו די פיר סיצאנס (תקופות) זענען נישט א "התחדשות" אין דעם זין פון "סגירת המעגל" — ווען עפעס הייבט זיך אן פון אנהייב. ביי דער זון איז נאר דא איין התחדשות א יאר (ווען דער גאנצער יערליכער ציקל ענדיגט זיך). אבער דער פסוק זאגט "לחדשי השנה" — מערערע חדשים אין איין יאר. אויב ס'איז דא מערערע התחדשות'ן אין א יאר, מוז עס זיין די לבנה, וואס האט א ציקל פון בערך 29.5 טעג און מאכט זיך מתחדש עטלעכע מאל א יאר. (מקור: סוכה כט ע"א.)

(ד) מחלוקת אין פשט פון "בחדשו" — ווערב אדער נאמען

- דער רמב"ם'ס שיטה: "בחדשו" מיינט "בהתחדשו" — א ווערב, ווען עס איז זיך מתחדש (=ווען די לבנה ווערט נתחדש). דאס הייסט, דער פסוק רעדט פון דער קרבן וואס מ'ברענגט ווען די התחדשות פאסירט.

- אן אנדער שיטה: "בחדשו" מיינט סתם "אין זיין חודש" — א נאמען, אזוי ווי "עולת שבת בשבתו" מיינט סתם יעדע שבת אין איר שבת, אן א ספעציעלע דרשה פון התחדשות.

- דער אבן עזרא איז נישט מסכים מיט דעם פשט פון דעם רמב"ם/רמב"ן, און האט ראיות אז מ'קען דעם פסוק נישט ליינען אזוי.

(ה) קשיא אויף דער ראיא — צי איז "חודש" דוקא "התחדשות"?

השנה" האט הקב"ה געוויזן משה'ן דעם באגריף פון התחדשות — אז ס'איז דא מערערע התחדשות'ן אין א יאר — און פון דעם האט משה פארשטאנען אז עס מוז גיין לויט די לבנה. דאס הייסט, "הראהו" קען זיין א "מראה הנבואה" דורך דעם פסוק'ס אינהאלט, נישט דוקא א פיזישע ווייזונג פון דער לבנה אין הימל.

#### (ז) פארוואס דארף מען דעם לימוד?

ווייל אן דעם וואלט מען געקענט טענה'ן אז "שמור את חודש האביב" מיינט מ'זאל גיין נאך ווען ס'איז אביב (פריילינג) — א סאלאר-באזירטע סיסטעם. דער רמב"ם וועט אנקומען צו דעם שפעטער (אז מ'דארף אויך מעבר זיין די שנה כדי ס'זאל שטימען מיט תקופות), אבער קודם מוז מען פעסטשטעלן דעם יסוד אז חדשים גייען נאך די לבנה.

#### [דיגרעסיע: דער ווארט "ירח" אין תנ"ך]

אין תנ"ך איז דא דער ווארט "ירח" וואס מיינט קלאר די לבנה, און עס ווערט אויך באנוצט פאר א חודש ("ירח ימים", "שלשה ירחים"). "שלשה ירחים" איז מער אינטערעסאנט ווי "ירח ימים" ווייל עס ווייזט אז מ'ציילט חדשים לויט "ירחים" (לבנות). אין בראשית שטייט "המאור הגדול" און "המאור הקטן" אבער נישט דער ווארט "ירח". אין תנ"ך שטייט "לא יבוא עוד שמשך וירחך לא יאסף" — וואס קען מיינען סיי די פיזישע זון/לבנה, סיי די יארן/חדשים. דאס בלייבט אן אפענע פראגע.

פון וואו ווייסט מען אז "חודש" מיינט דוקא "התחדשות"? אפשר מיינט "חודש" סתם א צייט-פעריאד (אזוי ווי "שבת" מיינט א וואך), און מ'דארף ערגעץ אנדערש זוכן וואס דער חודש איז? דער פארגלייך: "ס'איז דא מער ווי איין שבת אין א יאר — וואו איז שבת? קוק אין אן אנדערע פלאץ." אזוי אויך, אפשר "חודש" איז סתם א נאמען פאר א צייט-איינהייט, און מ'דארף א באזונדערע ראיה אז עס גייט לויט די לבנה. דער ענטפער: "חודש מיינט נתחדש" — דאס ווארט אליין אינהאלט דעם באגריף פון התחדשות, עס איז נישט סתם א נאמען. אבער דער קשיא בלייבט נישט גאנצן אפגעלייזט.

#### (ו) וואס מיינט "הראהו דמות לבנה"?

דער רמב"ם מיינט נישט אז משה האט נישט געוואוסט וויאזוי די לבנה קוקט אויס, און נישט אז ער האט אים געלערנט די דעטאלן פון ווי קליין די לבנה מעג זיין (דער רמב"ם ברענגט נישט דעם ענין פון "נתקשה משה"). דער רמב"ם'ס כוונה איז אז הקב"ה האט משה'ן געוויזן במראה הנבואה אז ווען די תורה רעדט פון "חידוש החודש" מיינט מען לבנה — דאס איז א תורה שבעל פה וואס דער אייבערשטער האט צוגעלייגט צום פסוק. אן דעם וואלט מען געקענט מיינען אז "חודש" מיינט א סאלאר-חודש אדער א צייט-פעריאד בכלל.

אן אינטערעסאנטע סברא: אפשר ווען דער רמב"ם זאגט "הראהו הקב"ה למשה" מיינט ער נישט דוקא אז הקב"ה האט משה'ן געוויזן די פיזישע לבנה אין הימל. אפשר מיינט ער אז דורך דעם פסוק "עולת חדש בחדשו לחדשי

## תמלול מלא

### הלכות קידוש החודש: מקומה בסדר המצוות ותוכן המצוה

#### הקדמה: מקום הלכות קידוש החודש בסדר הרמב"ם

**Speaker 1:** סאו אונז ווילן אנהייבן הלכות קידוש החודש פון די אנהייב. וואס רעדן זיי וועגן די פלאץ פון קידוש החודש?

אה, אין ספר המצוות טאקע איז עס פאר אלעס. דאס איז איין פלאץ וואס איז פאר אלעס. ווייל אין די תורה איז דאס א שטיקל פאר אלעס, יא?

רש"י זאגט, דער סדר פארוואס איז פאר אלעם שטימט? פארוואס זאל ער זיין פאר אלעם? ווייל דארטן וואס שטייט "החודש הזה לכם ראש חדשים", א רבי פון וואו מ'לערנט עס ארויס.

אבער נאכאמאל, דער וואס מאכט עס פון א מצוה דאורייתא, שטעלט אז ס'זאל זיין פאר אלע אנדערע ימים טובים. ווייל דאס איז די יסוד פאר אלע ימים טובים, כאילו ס'איז כבר די זמן פאר אלע ימים טובים.

סאו דער מגיד משנה זאגט די תירוצ.

#### דיסקוסיע: די נומער פון די מצוה אין מנין המצוות

**Speaker 1:** האסט די ליסט פון מצוות פון די אנהייב?

אויב איך געדענק אין די ליסט פון מצוות פון ספרי מצוות, אדער אין די אנהייב פון... נו, ס'איז די זעלבע סדר, איך בין די אנהייב פון די אנהייב פון די אנהייב פון די דער רמב"ם...

**Speaker 2:** יא, אונז האבן די הושענא דא ביי פארטאקע...

**Speaker 1:** קנ"ג, בראש חדשים.

ס'איז גראדע גאנץ אינטערעסאנט, ווייל ס'קומט גלייך נאך פיר מצוות וואס הייסט לבדוק, וואס האט אביסל ענליכקייט. ס'איז א וויכטיגע אינפארמאציע וואס פעלט אויס צו קענען טון מצוות.

קנ"ג. מצות עשה קנ"ג, און קמ"ט ביז קנ"ג איז לבדוק ותמנו בהמה, לבדוק ותמנו אפילו, לבדוק ותמנו אחר, ותמנו ותמנו דגה.

ס'איז שוין געווען דעמאלטס די מחלוקת.

**Speaker 2:** איין מינוט, וואו קוקסטו? דו קוקסט דא אין די ענין... די הקדמה למשנה תורה איז ביי מנין המצוות, יא.

**Speaker 1:** אה, ס'איז דארט נישט... ניין.

**Speaker 2:** סאו, ערגער איז אנדערש ווי א ספר המצוות?

**Speaker 1:** ניין, וואס... ס'איז יא פאר אים. ס'איז אנדערע...

ווען ער צייכנט אויס די סדר אין הקדמה למשנה תורה ביי די ענדע, איז עס אנדערש ווי ער טוט עס אין ספר המצוות? וואס איז פשט?

**Speaker 2:** אזוי? דא... יא, דא... יא.

**Speaker 1:** ס'איז זייער אנדערש. דא... וואו איז עס? וועלכע נאמבערן?

**Speaker 2:** אין הקדמה למשנה תורה איז קנ"ג.

**Speaker 1:** ס'איז יא, אבער איינער נערסט. פארוואס האב איך געזאגט אז עס איז נישט? איך פארשטיי נישט. ס'איז דאך יא צווישן די אלע מצוות פון ימים טובים. ס'איז די ערשטע מצוה פון אלע מצוות פון ימים טובים.

**Speaker 2:** זייער גוט.

**Speaker 1:** ס'גייט... נאכדעם, יא, אין די פריערדיגע גרופעס... ער האט גערעדט פון מאכלות אסורות.

**Speaker 2:** מאכלות אסורות, יא.

**Speaker 1:** ניין, ער האט נישט קיין שארפיות, אבער דו זאגסט, ס'קומט אויס אביסל אינטערעסאנט לויט די שיטה אז די מצוה איז דו זאלסט זיך אויסקענען, דו ווערן א תלמיד חכם און סיעענס, איז עס אן אינטערעסאנטע קשר.

**Speaker 2:** יא, איך ווייס נישט, איך ווייס נישט מסכים, דערמאן עס ארוועי.

**Speaker 1:** לויט יענע שיטה, לכאורה איז שוין אז עס איז איינס נאר די אנדערע. לכאורה איז דא, לכאורה איז די אנהייב פון די נייע גרופע.

**Speaker 2:** רייט.

**Speaker 1:** למשל ער האט געמאכט א קעפל פאר מועדים. ער האט געמאכט זיין דעם פאר מועדים. דעמאלטס מאכט עס סענט, די ערשטע מצוה איז קודש חודש, און דאס גייט אלע אנדערע מצוות פון תורה. שבת, שבת, פסח, און מ'גייט די סיידע ביז מאכט עס א שקל. ביז קפ"ה.

**Speaker 2:** יא, סאו ביי יענע סדר קומט א קודש אנהייב.

תירין דער מגיד משנה

**Speaker 1:** סאו דער מגיד משנה זאגט אזוי: ער זאגט אז אלע אנדערע יום טוב איז דאך נוגע פאר יעדן איינעם. דאס איז למעשה נוגע נאר פאר די בית דין וואס דארף וויסן די הלכות. ממילא וועט ער לייגן קודם זאכן וואס יעדער איינער דארף וויסן.

אבער איך קען נאך אלץ פארשטיין אז ער האט עס דאך געלייגט פאר ער איז געגאנגען צו הלכות מגילה וחנוכה, און אפילו טענות, ווייל ער וויל קודם ענדיגן מיט אלע דאורייתא'ס וואס האט צו טון מיט...

**Speaker 2:** וועכטע דו קענסט פארשטיין, קודם איז צוטיילט דאורייתא מיט דרבנן, סאו כאילו איר קען זען ביז קידוש חודש און דאורייתא.

**Speaker 1:** אפשר איז עס נישט אזוי ווייט א זמן, ס'איז א געשעעניש. איך מיינ, דער רמב"ם האט געזאגט אז ער איז בחיוב צו מאכן א תענית בשעת צרה מיט דאורייתא, אבער דאס וואס ס'איז דא תעניתים, דאס איז נישט קיין דאורייתא.

איך מאך א חצות איז זיכער אז דער רב האט געזאגט אז ער האט געזאגט אז ער האט געזאגט אז ער האט געשען נישט מיט זמנים קבועים.

קיצור, וואס זאגט דער רב דא?

צוריקקומען צו ראיא אין עתיד לבוא

**Speaker 1:** ער זאגט אז מ'ווייסט יא ווער גייט מאכן די פירוש. אוודאי ווען דאס איז נישט ווער איז נאך א מענטש באראכטן! אוודאי ווען אלע פירוש, מער ווי איך ווייס וועגן אלע מענטשן אין זיין דזשענערישן.

ער זאגט אז מיר וועלן מאכן נייע ליפות, ער קומט אנקומען צו דעם. איך וויל נישט מ'גייט צוריקגיין צו על פי ראיא. די חשבונות איז נאר ביז ס'איז דא צוריק א בית דין הגדול אין ירושלים, דעמאלטס וועט מען אנהייבן צוריק על פי ראיא.

ס'איז אן אינטערעסאנטע זאך, ווייל די ראיא גייט זיין זייער א טעקניקעל זאך, ווייל אונז ווייסן דאך שוין אז מ'גייט אנקומען צו דעם.

**Speaker 2:** דאס איז א פראבלעם מיט דיר, רעדט וועגן דעם אויך.

**Speaker 1:** יע, דער איז א האל סטארי מיט די קוראים, מיט אלע מעשיות וואס אונז האבן געזען.

תוכן מצות קידוש החודש

לשון הרמב"ם אין ספר המצוות

**Speaker 1:** אקעי, לאמיר אנעמען צו לעבן. איך האב געזאגט קורש קודש. ניין, איך ווייס נישט צוריקקומען צו זיינע חקירות.

איז מצות עשה אחת, והיא לחשב לידע, ולכבוד.

מ'האט שוין זיך געמוטשעט אין פונקטליך, מ'האט אויסגעפינען פון אינעווייניג, מ'האט אויסגעפינען פון אינעווייניג. דא גייט מען אויסגעפינען, און יעדע מאל וואס רבי שרייבט, שרייבט עס אסאך וויסל אנדערש.

בקיצור, די ערשטע מצוה איז צו וויסן, אדער צו קובע זיין, אדער צו וויסן און נאכדעם קובע צו זיין. אפשר מסתמא איז דאס די טייטש. ווען ער הייבט זיך אן יעדע חודש, דאס איז די מצוה.

דיסקוסיע: וואס איז די מצוה — וויסן אדער קובע זיין?

**Speaker 2:** וואס איז מיט די שנים האט ער עס געסקיפט פון די מצוה.

**Speaker 1:** ווער דארף טון די וויסן אז מען איז דאך נאר די בית דין? אדער ס'איז דא עפעס א מעלה, ווייל דער מספר המצוה האט געזאגט אז עס איז עפעס א...

**Speaker 2:** יא, געברענגט אז ס'איז א מעלה.

**Speaker 1:** ניין, די "כי הוא חממתכם", דער רמב"ם האט דערמאנט דאס.

**Speaker 2:** ניין, דער רמב"ם באמאנט עס נישט.

**Speaker 1:** דער רמב"ן ברענגט דעם פסוק?

**Speaker 2:** יא, דער בהג.

**Speaker 1:** דער בהג האט עס געברענגט אין די נענסטע שמועס. וואס מיינט דער בהג?

דער רמב"ן האט געמיינט אז ס'מיינט אז ס'איז דא אן עצה צו טון?

אבער ניין, דער רמב"ן האט געמיינט אז דער בהג רעדט פון די מצוה פון לערנען אסטראנאמיע, וואס דאס איז אן עקסטרע מצוה. דער רמב"ן זאגט, ניין, דער בהג מיינט די מצוה פון קדוש החדש.

ועל כל פנים, וכישוב לקדוש החדש.

די מצוה לויט דעם רמב"ם

**Speaker 1:** די מצוה איז צו וויסן ווען ס'איז צו קובע זיין ווען ס'איז ראש חודש, און דער רמב"ם לייגט עס אראפ כאילו די מצוה איז צו וויסן און דורך דעם קובע זיין. לכאורה דער וואס דארף קובע זיין דארף וויסן אויבן אויף.

דער רמב"ם איז נישט מחלק. אין ספר המצוות זאגט ער יא אז די מצוה איז "מצוה לדין לעשות לעולם אלא בבית המקדש".

אין די קורצע ליסט פון מצוות, ער מאכט נישט, ס'איז נישט קיין זאך וואס איז מורא'דיג וויכטיג צו זאגן ווער איז מחויב אין די מצוה.

תשובת הרמב"ם וועגן לערנען אסטראנאמיע

**Speaker 1:** ער ברענגט אז אין זיינע תשובות, איינער פרעגט דעם רמב"ם א תשובה, שו"ת ק"נ, וואס גייט איך האבן פון וויסן?

ענטפערט ער אים די חז"ל וואס זאגן "הסתכל במעשיו, שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והיה העולם".

**Speaker 2:** ניין, ניין, דאס איז... דער פערסאן איז קאנפיוזינג יו. דאס רעדט דאך פון וויסן די חשבונות. דאס רעדט פון אסטראנאמיע.

**Speaker 1:** יא, איך ווייס נישט, מ'דארף טשעקן. צו יענער פרעגט אים אויף הלכות קידוש החודש, צו ער פרעגט אים אויף אסטראנאמיע אין דזשענעראל. איך ווייס נישט.

איך ווייס נישט צו די מאדערנע מענטשן האבן געוואלט לערנען סיינעס. כאילו די יונגע מענטשן לערנען סיינעס. רעדט מען וועגן דעם וואס מ'דארף לערנען סיינעס.

הלכה א: חדשי השנה הם חדשי הלבנה

לשון הרמב"ם

**Speaker 1:** אקעי, סאו לאמיר לערנען א פרק, אלעס נאכדעם מיט די... איך זאג דער רמב"ם:

"חדשי השנה הם חדשי הלבנה".

די חדשים וואס אידן רעדן וועגן די תורה, רעדן וועגן חדשים, איז חדשי הלבנה.

"שנאמר עולת חדש בחדשו".

חדשי השנה, אין אנדערע ווערטער, די לשון "חדשי השנה" שטייט אין די תורה, "ראשון הוא לכם לחדשי השנה". יא, "חדשי השנה" איז די לשון פון פסוק פון קביעת החודש.

אבער וואס איז די ראיא אז ס'איז חדשי הלבנה?

דיסקוסיע: די מקורות פון דעם רמב"ם

**Speaker 2:** א מיוט. "ונאמר, כך אמרו חכמים", יא? ווי, נאכאמאל.

**Speaker 1:** דער רמב"ם זאגט, "שנאמר, כך אמרו חכמים", ס'איז אלעס איין אויפוויזן די זאך.

"שנאמר עולת חדש בחדשו", פון דעם ווייסט מען אז... אה, ער זאגט דער פסוק ענדיגט "עולת חדש בחדשו לחדשי השנה".

"ונאמר החודש הזה לכם ראש חדשים".

ס'איז דאך דא פשט דרש. ס'שטייט אין תורה שבעל פה, ס'שטייט אין פסוק בכלל אז ס'איז דא אזא זאך בכלל ווי ראש חודש? ווען איז דער ראש חודש? פון וואס דער פסוק דא רעדט פון די קרבן? די גאנצע סייקל. "זאת עולת חדש בחדשו". פשוט שטייט ער סך הכל אז יעדער חודש פון חודש פון יאר, יא, אזוי ווי "עולת שבת בשבתו", די זעלבע זאך.

אבער ס'זעט אויס אז דער רמב"ם לערנט עפעס אז די שנה זאל זיך דרייען לויט די "חדש בחדשו". נישט די שנה, נישט די שנה. ווען זיי זאגן חודש, ווען ס'שטייט חודש... דאס איז נישט קיין "בראשי חדשים", דאס איז דא אזא זאך ווי ראש חודש, דאס וויל ער זאגן, און אמאל וויל ער ברענגען די גמרא פון לבנה?

**Speaker 2:** ניין.

**Speaker 1:** לכאורה וויל ער עפעס ברענגען מיט די... עפעס וואס שטייט נאכדעם "לחדשי השנה", אז די יאר דרייט זיך לויט די חדשים.

**Speaker 2:** ניין, ניין, די נעקסטע זאך, אז מ'דארף עס קאנעקטן.

**Speaker 1:** ער ברענגט נישט... וואס איז די מקור? ס'איז נישטא קיין מגיד משנה דא? דאס "עולת חדש בחדשו" שטייט ערגעץ, אמת? ס'איז עפעס א גמרא דאס?

**Speaker 2:** צו וואס?

**Speaker 1:** נו, האסטו פון די זייט איינער וואס זאגט...

**Speaker 2:** ניין, נאר... וואס האט רבינו בחיי צו טון פאר די "חדש בחדשו"ס?

**Speaker 1:** ס'איז דא אזא גמרא אז "חדשים אתה מונה לשנים" פון דעם פסוק, אבער מער פון דעם... "ואתה מונה", וואס שטייט נאר דארטן?

**Speaker 2:** יא, לאמיר זען ווי ער ברענגט עס.

**דער מקור פון סוכה כט ע"א**

**Speaker 1:** "ואמרו חכמים: 'חדשי השנה' (סוכה כט ע"א), שנאמר 'עולת חדש בחדשו לחדשי השנה', פון דעם איז א חודש". ער ברענגט נישט נארמאל. וואס איז חודש? "שנאמר בסוכה כט ע"א". וואס שטייט אין סוכה כט ע"א?

**Speaker 2: [[#2]]** וויאזוי ער לערנט עס, דער בעל הפירוש דא, איז אז "חדש בחדשו לחדשי השנה" וויל זאגן אז ס'איז דא התחדשות, ס'איז דא מערערע התחדשות אין די יאר. די גוים האבן נישט קיין מערערע התחדשות אין די יאר, זיי האבן נאר א יערליכע סייקל. ווייל נטאמאל די פיר סיוענס איז א התחדשות. א התחדשות מיינט ווען ס'קומט צוריק אן, ס'איז סגירת המעגל, ס'הייבט זיך נאכאמאל אן. סאו אויב ס'הייבט זיך נאכאמאל אן, איז נאר דא איין התחדשות יעדע יאר.

סאו אז ס'שטייט "חדש בחדשו לחדשי השנה", עפעס אין איין יאר איז דא מערערע התחדשות, מוז עס זיין די חידוש הלבנה. כך אמרו חכמים.

**Speaker 1:** יא, לכאורה דאס איז אויך וואס ער ברענגט די... די צווייטע איז נאך א ראייה, ס'איז דא א ראש פון אלע חדשים.

**Speaker 2:** יא, ביידע זאגט בעסיקלי, אין די מינוט די תורה האט נישט געזאגט אז ס'איז דא אזא זאך ווי אפטע חידושים אין די יאר, מ'ווייסט נאך גארנישט, וואלט איך געזאגט אז א חידוש איז נאר דא איינמאל א יאר, נאר ראש השנה איז א חידוש. אבער... אנדערע דרשות, נישט די דרשות. אבער ער זאגט, דאס מוז נישט זיין אפילו א דרשה, דאס קען זיין אז דער רמב"ם איז פשוט צוליב די פשוטו של מקרא. אויב אין איין יאר איז דא מערערע חדשים, קען עס נישט זיין אז ס'איז די זון וואס קומט צוריק צו די סגירת המעגל, וואס קומט אן נאכאמאל צו התחדשות נאך א גאנצע סייקל. דאס אז ס'איז דא אין א יאר מערערע חדשים, וואס דאס זעען מיר אונז פון די ווארט "חדש בחדשו לחדשי השנה" און אויך פון די ווארט "ראש חדשים", מוז זיין אז ס'איז דא מער ווי איין חידוש. די חידוש פון די וועלט דרייט זיך נישט אין

שטייט אז ס'איז דא... וואס ברענגען די צוויי פסוקים?

אקעי, לאמיר זען. "כך אמרו חכמים" אויף די "הזה", יא? "זה", אזוי ווי אפאר מאל ווען די תורה זאגט "כזה", "וזה הראהו באצבע", יא? וואו שטייט עס? אויף שקל און אויף מנורה.

**"הראה לו הקב"ה למשה במראה הנבואה דמות לבנה, אמר לו כזה ראה וקדש".**

שטייט דא סתם אז ער האט אים געוויזן במראה הנבואה.

**וואס מיינט "הראהו דמות לבנה"?**

**Speaker 1:** וואס מיינט ער האט אים געוויזן? ער האט אים געוויזן אז משה רבינו האט נישט געוואוסט וואס איז די מינימום לבנה וואס מ'זאל זען? וואס איז געווען זיין דאגה?

דער רמב"ם האט נישט געברענגט דא די נושא פון התקשרות וואס דו געדענקסט. דער רמב"ם זאגט נישט וועגן התקשרות, ער וויל דא פראוון אז פון "החודש" קומט אריין די לבנה אין החודש.

לכאורה, מ'דארף פאר דעם האבן אן עקסטרע לימוד, ווייל ס'איז דאך א פראבלעם מיט די ווארט פון "חודש האביב", ווייל מ'זאל גיין נאך ווען ס'איז אביב.

**Speaker 2:** ווייט, ווייט, ס'גייט אנקומען צו דעם.

**Speaker 1:** ס'גייט אנקומען צו דעם וואס איך זאג, באט קודם דארף מען דאך וויסן די בעסיק זאך, אז מ'גייט נאך די לבנה. ברענגט ער די חז"ל.

**פשט אין "הראהו במראה הנבואה"**

**Speaker 1:** סאו לכאורה, דאס איז די... סאו לכאורה וואס ס'שטייט דא, "והראה לו הקב"ה במראה הנבואה דמות לבנה", מיינט נישט וויאזוי ס'זאל אויסקוקן, און נישט אז ער האט אים אויסגעלערנט די דעטאלס פון ווי קליין די לבנה מעג שוין זיין, נאר ער האט אים געוויזן במראה הנבואה, אז ווען איך רעד פון חידוש החודש מיינט איך צו זאגן לבנה.

ס'איז דא א תורה שבעל פה וואס דער אייבערשטער האט צוגעלייגט. ווייל לכאורה וואס דער רמב"ם וויל דא ברענגען,

**דער כפתור ופרח'ס ראייה פון "עולת חדש בחדשו"**

**Speaker 1:** יא? ער ברענגט דא, קוק וואס ער ברענגט דארט אז... ער ברענגט עפעס א שטיקל רמב"ם, איך ווייס נישט וואו דער שטיקל נאמען איז, אז יא, ס'איז זיכער אז דער רמב"ם וויל פראוון אין די ערשטע האלב פון די ערליכע, אז ס'איז דא א זאך א חודש, און ס'מיינט חידוש הלבנה. און ער ברענגט פאר דעם צוויי ראיות. איינס, **עולת חדש בחדשו**. ער ברענגט עפעס א שטיקל רמב"ם וואס איז מסביר אז **נתחיינו למנות חדשינו בחדש אשר יתברך בו החידוש, ואין זה אלא ללבנה**. כאילו אויב ס'איז דא חדשי השנה, ווי קען מען זען אין די... אויף זינד זעה מען איז נישט קיין שום התחדשות. דאס אז ס'שטייט פון דרייסיג טעג איז נאר די לבנה. אויב וואלט מען געגאנגען מיט די ראשון... קיצור, דאס אז אונז ווייסן אז אונזערע חדשים איז בערך החודש, מוז ער גיין מיט די לבנה. אבער ניין, מיט די ראשון איז נאר דא פירע שינויים.

וואס איז די לבנה? דאס איז די סייקל פון די לבנה. ווי ווייסט מען דאס? ווייל "הראו הקב"ה"... ניין, ניין, ניין, פאר "הראו", איך רעד פון דעם פסוק **"עולת חדש בחדשו"**. איך ווייס נישט אויב די "עולת חדש בחדשו" אליין איז די ראייה. די ראייה איז די כפתור ופרח. טשעק, די כפתור ופרח גייט ארויף אויף די "החדש הזה לכם"? יא, ווארט. ער ברענגט א שטיקל רמב"ם וואס טענה'ט אז ס'מיינט עפעס, אז די "עולת חדש בחדשו" איז א פרוף אויף סאמטינג. **"עולת חדש בחדשו לחדשי השנה"**. אז עפעס איז דא... "חדש בחדשו" מיינט די עולת החודש ווען ס'איז מתחדש. די צווייטע "חדשו" איז א ווערב, "בחדשו" - ווען ס'איז נתחדש, נישט בראש חודש.

**דיסקוסיע: וואס מיינט "עולת חדש בחדשו"?**

**Speaker 1:** "עולת חדש בחדשו", לכאורה וואס דער פסוק רעדט איז די עולה פון ראש חודש, יא? עולת ראש חודש פון היינט, תורה שבעל פה, יא?

איך קען אפילו זיין אז ווען דער רמב"ם זאגט דער הערלע הקדוש ברוך הוא למשה, מיינט ער, ממרא הנביא, מיינט ער צו זאגן אז מיט די ווערטער האט ער געוויזן משה רבינו אז מ'רעדט דא פון עפעס אן התחדשות. וואלט ער פארן זען וועגן הערלע? איך ווייס נישט. איך ווייס נישט צו זאגן, ס'מוז נאך נישט דא זיין אז ער האט געזען א לבנה, נאר ווען דער אייבערשטער האט געזאגט חודש חודש לחדשו שנה, האט ער גלייך געטראכט פון וואו איז דא די התחדשות?

איך וויל זאגן ביי די פסוק, איינער, באלד וועלן מיר רעדן פון יענעם פסוק. יענען איז די פסוק פון החודש הזה לכם. החודש הזה לכם, ס'איז דא א זאך וואס הייסט א חודש אין די יאר. איך בין מסכים אז ס'איז דא מער ווי איין חודש אין די יאר. אזויווי ס'איז דא מער ווי איין שבת אין די יאר. וואו איז שבת? איך ווייס נישט, קוק אין אן אנדערע פלאץ. אויב ס'איז נישט דא געשטאנען שונה בשנותה, אדער וואטעווער. אויב איז נאר דא איין חידוש א יאר, איז עס נישט קיין ספק אז ס'איז דא מער ווי איין חדשים אין די יאר. ס'איז דא מערערע חדשים. דאס איז אבער נישט די פסוק וואס איז דיר אן אפראפאל, ס'איז דא מער ווי איין חדשים אין די יאר.

**Speaker 2:** חודש מיינט נתחדש.

**Speaker 1:** חודש מיינט נתחדש. חודש מיינט נתחדש. חודש מיינט חודש. גיי ווייסן, פלאץ.

**דיגרעסיע:** דער ווארט "ירח" אין תנ"ך

**Speaker 1:** איינער, ווען ס'שטייט ירח, ירח ימים, אדער ירח, ירח מיינט די לבנה, יא?

**Speaker 2:** זייער גוט.

**Speaker 1:** ווען די פוסט... זאל מען זאגן אזוי, פארוואס וועט מען שטיין ירח בירכו אדער וואס? דאס איז וואס די טראכטער געווענליך. געווענליך, אסאך מאל, ירח ימים איז די... איך ווייס נישט. אונז האבן נאך אוועקגעטשעפט. אונז דארפן נישט געסן. איך מיינ אז ס'איז נישט... איך געדענק איינמאל אין פרשת תחתך. וואס טוט זיך פרייען שלשה ירחים. צוויי מאל אין די גאנצע תורה שטייט ירח.

**Speaker 2:** ניין, די שלשה ירחים איז מער אינטערעסאנט ווי די ירח ימים, ווייל ס'זאגט דאך דא עפעס אז ס'איז דא די ירחים.

**Speaker 1:** יורכך חביב למשל וואללה, אזוי אין תהלים, אין די תורה ווי ס'שטייט? יורכך אחד... וויאזוי רופט מען בראשית שנת אמורת? אין בראשית שטייט נישט שתי אמורת? אין בראשית שטייט נישט נאך עפעס אויף די לבנה? ס'איז א מור הגדול וואס איז א מור הקטן. אבער אין תנ"ך זיכער שטייט...

**Speaker 2:** ניין, לא יעבור שום שכן וירכך לעתיד בראשית.

**Speaker 1:** ירח ימים וכדומה, זייער גוט. סאו אויב די תורה וואלט עס געווען... ס'איז אינטערסאנט, ווען ער זאגט לא יבא עוד שום שלא ירחך, מיינט ער די זון אין די לבנה, אדער ער קען מיינען אזוי ווי די יארן און די חודש?

א התחדשות פון איינמאל א יאר, נאר מערערע מאל א יאר. וואס מוז זיין מערערע מאל א יאר? מוז זיין די לבנה.

**דיסקוסיע:** קשיא אויף דער ראייה

**Speaker 1:** אבער ס'איז דאך אבער דא מענטשן וואס מאכן פעיק חדשים, אזויווי די לוח וואס אונז האבן.

**Speaker 2:** ס'איז דא חידושים נאר נאכדעם וואס ס'איז דא אן עכטע חודש, קען מען נאכמאכן די אידיע. אבער די אידיע אז ס'איז דא אזא זאך ווי התחדשות, ווי נאכמאל די זעלבע זאך, ס'איז נאכמאל אל"ף. די זון קענסטו זאגן אז ס'איז נאכמאל אל"ף, ס'איז געווען ווינטער, נאכמאל אל"ף. דאס טייטש התחדשות.

**Speaker 1:** יא, דאס טייטש התחדשות. אזוי האט מען פארשטאנען דעם פסוק לכאורה בפשיטות.

**דער אבן עזרא'ס שיטה**

**Speaker 1: [[#3]]** דער אבן עזרא איז טאקע נישט עפעס אזוי, ער איז נישט מסכים מיט דעם פשט. ער האט דאך יא, כאטש ער האט זיך געקוקט אויף די אמונה עשרה, און כאטש ער האט געוואלט שבת לא תכון בעל דרך, האט ער פירוש אחר כי אם הפסוק זכר לירח. ס'איז אנדערע ווערטער. דער מדרש, ס'זעט אויס דער רמב"ם הגפה צום מקורסות, ווען ער זאגט נישט פאר דער רמב"ם. ווייל די מענטשן זאגן זאת עולת חודש טייטשט יעצט לבנה.

**Speaker 2:** נו, נו, דער רמב"ם זאגט יא, אז בחדשו בהתחדשת הלבנה, ווייל אז נישט קען עס נישט זיין אנדערש.

**מחלוקת אין פשט פון "בחדשו"**

**Speaker 1:** ממילא זאגט ער אז חדשו מיינט נישט... דער רמב"ם, דער רמב"ם, ס'איז דא א מחלוקת, וואס איז די טייטש פון די ווארט חדשו? צו ס'מיינט א ווערב אדער א נאון אזוי, צו בחדשו מיינט בהתחדשו, אדער ס'איז ס'מיינט יעדער חודש, יעדער נישט חודש, אזוי ווי שבת בשבתו, און נישט שבת בשבתו. ס'מיינט נישט... און דער אבן עזרא האט ראיות אויך פונדיקטיג אז מ'קען עס נישט ליינען אזוי.

**Speaker 2:** נאכמאל, נעם אוועק דער אבן עזרא פון דא.

**דיסקוסיע:** צי איז דאס א קלארע ראייה?

**Speaker 1:** מיט דעם אז ס'שטייט... בחדשי לחדשי השנה, אז ס'איז דא מערערע חדשים א יאר, ווייזט אונז אז ס'איז דא מערערע התחדשות אין די יאר. איז דאס גענוג א קלארע ראייה?

**Speaker 2:** ניין. דאס איז נישט די ראייה וואס די מפרשים. די מפרשים וויל למשל זאגן נישט יענעם. דאס איז זיכער, right? סאו וואס זאג איך עס? איין מינוט. ס'איז דא א reason וואס זיי זאגן דאס. מקום מנוחה דעם.

**Speaker 1:** יא, But there's a reason because... ס'איז דא א פראבלעם, ס'איז נישט דא קיין לבנות דא. איך ווייס נישט, דו ביסט אזוי זיכער אז די איינסטע זאך איז די לבנה. איך ווייס נישט, אפשר איז דא נאך צען זאכן, גיי ווייס, וויפיל מאל ס'קען נישט נישט נאך עפעס.